

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Taktika kresťanskej ľudovej strany.

Napísal: Dr. Alexandor Ernzt,

V prítomných ťažkých pomeroch politických podaktorí z verných prívržencov našej strany snád nevedia náležite pochopiť našu terajšiu taktiku. Kde-tu i v novinách, ktoré ináč súhlasia s nami, dočítať sa možno dakedy takých vecí, ako by pochybovaly o našej taktike. Z tej príčiny za prísnu povinnosť pokladáme terajšiu taktiku kresťanskej ľudovej strany v úplnom osvetlení predstaviť obecnstvu.

Ako vôbec známo, kresťanská ľudová strana v najostrejšom boji stojí s terajšou vládou. V tomto ohľade neni žiadneho rozdielu medzi stránkami spojenej opozície ako i medzi tými čo s nimi súhlasia. Je to preto, bo terajšia vláda nasleduje takú cestu, že žiadnej stránke opozície a nikomu čo s opozíciou súhlasí, nič iného nepozostáva, ako rozhodne bojovať proti terajšej vláde. Dnes v parlamente nikto nechová sa indifferetne. Dnes v parlamente jedná sa o formách a potrebnosťach vynášania zákonov, o právach menšiny, vlastne o tom, či má ďalej jestvovať alebo zaniknúť. Dnes kto nemá smelosti sa ohlásif, stojí pri vláde, bere podiel na jej taktike a zodpovednosti. Nikto z opozície neopovážil sa toto urobiť, tým menej daktorá opozičná strana.

Nejediní hovoria, že vláda pre obštrukciu začať musela terajšiu jej taktiku. Veď ale vláda keď sa bála obštrukcie, mala rozpustiť snem. Posiaľ od roku 1911, keď sa ukazovaly prvé znaky obštrukcie, keby vláda bola chcela hýbať

sa v medziach zákonných, jedno za druhým aj päť razy mohla snem rozpustiť. Či by sa jej tým bolo podarilo obštrukciu zlomiť alebo nie, o tom sa nedá argumentovať, bo to vláda ani neoprobavala.

Ostatne nikto nemôže zapierať, že terajšej vláde najlepšie zodpovedá dosavadný volebný zákon, ťažko je teda tomu porozumeť, prečo vláda ostýchala sa vypísať nové volby.

Aj to povedajú, že vládu k mimoriadnym voľbám nútiť môže len kráľ alebo väčšina. Tomu je opravde tak. Tu však o tom bola reč, aby vláda odhodlala sa k základným, nepodvratne dokázaným nezákonnosťam alebo ku novým voľbám, potrebným z príčin taktických. Vláda ako menšie zlo považovala základné nezákonnosti.

Dnes neni viac reči o obštrukcii alebo o zákone zbrannej moci. To sú už vybavené veci a ako také eliminované musia byť z ďalšej dišputy. Dnes iba o tom je reč, či vláda opustila zákonnú cestu, či urazila hlavné práva krajinské? Keď áno, vtedy nastúpila cestu revolúcie. Dnes teda o tom je reč, že v takýchto okolnosťach, čo má robiť jednotlivý opozičiar alebo stránka opozície?

Dľa svedoctva svetového dejepisu pošastil sa nojedon krok revolúcie. A keď tento krok pošastí sa aj v Uhorsku! Možno že sa pošastí! Opozičiar ale a vážna opozičná strana jestvovanie svoje viaže ku legitimize, bo ako strana menšiny nemá iného na svete ako formálne právo.

Možno je aj to, že opozícia podľahne v boji ako v decembri roku 1852 stalo sa vo

Francúzsku. Tam vtedy zničili opozíciu, v živote Francúzskeho národa nastalo síce nové obdobie, zo svedomia občanov ale nikto nevládal vykoreniť povedomie porúchaného právneho poriadku. O tom niet ani pochybnosti, že v podobnom páde povinnosťou opozície je skorej upadnúť ako sa podrobiť.

Od 4. júna stojíme pred následkami páchaných nezákonností. A v týchto okolnostiach čo žiada od nás väčšina? Žiada len to, aby menšina zabudla všetko, čo sa stalo, aby sa vrátila na predošlé jej miesto a z pamäti docela vytrela rozpomienku na 4. júna. Či je to možná vec? A či na to, čo len mysleť sa môže bez neslýchanej verejnej korrupcie?

Kresťanská ľudová strana preto nachodí sa v ostrom boji proti terajšej vláde. Z tej príčiny aj účastná je osudu druhých stránok opozície. Toto je otvorená a spolu aj jediná opravdová taktika, akú prevádzkať a nasledovať môže kresťanská ľudová strana.

Z istej strany predhadzujú nám i to, že v tábore opozičných bojovníkov nachodia sa aj socialdemokrati. Nuž my neposhladávali sme ani našich protivníkov, lež ani bojovníkov spojených stránok opozície. Na bojište nie kresťanská ľudová strana volala socialdemokratov a socialdemokrati ani vtedy neopustili by bojište, keby ich preč posielala kresťanská ľudová strana. Právo nie dľa toho je opravdovým právom, kto ho bráni a zastáva. Kresťanská ľudová strana i dnes absolútne ničeho nemá do socialdemokratov, ako aj socialdemokrati verejne to ohlasujú že ničeho nemajú do kresťanskej ľudovej strany. Tieto dve strany nikdy ničeho nesľúbily jedna druhej a ani neboly zvedavé na to stanovisko, aké zaujímajú v týchto bojoch. Aby ale kresťanská ľudová strana len z tej príčiny nesúčastňovala sa v bojoch za práva krajinské, bo na bojišti nachodia sa bojovníci, daktorým ľuďom nemilí, to je doprosta nemožná požiadavka.

Pomýliť sa môžu aj v taktikách najobratnejší ľudia, stránky ale nie taktika udržiava pri živote, lež v ich programme zastúpený svetový názor. Jestli však čisto kresťanská strana v Uhorsku není účastná podobného zástoja ako v iných štátoch Europy, toho príčinou sú nie taktikári ľudovej strany, lež kresťanstvo Uhorska.

Vojna.

Keď len čujem to slovo vojna, zachvejem sa hrúzou. Není som už viac vojakom. Nepojdem sa biť. Možno ani Uhorsko nevezme účasť vo vraždení nevinných ľudí, predsa však naplňuje ma strach a volám: Bože odvráť od nás vojnu!

Viete čo je vojna?

Kto z nás bol roku 1875, v Bosny, má aký-taký pochop o vojne. To však nebola ozajsná vojna, iba povstanie. Nevzdelaní a nevyčvičení Bosniaci a Hercegovinci z krovín, z vrchov z pomedzi skál lstive strielali na našich a kolko trpeli naši, koľkých usmrtili guľky povstalcov? A výsledok? Naša monarchia prevládala povstalcov bosenských. Strovila ohromné milliony na okupované tie dva kraje a pozdej predsa musela ich za sto millionov odkúpiť. Čo sme teda vyhrali s okupáciou a s annexiou Bosny a Hercegoviny? Máme z toho ohromnú škodu, iba jeho veličenstvo môže povedať, že si jeho ríšu rozšíril.

Tam máte rusko-japonskú vojnu. Japonci prevládali Rusov. Celý svet obdivoval hrdinskosť obratných a smelých Japoncov. Takých víťazství sa dobili, akým rozumeli sa len Napoleonovi bojovníci. Nuž a víťazstva Japoncov čo boly? Práve keď sa blížili k cieľu, že okupujú Mandžuriu, pomiešaly sa do toho americké spojené štáty a prinútily Japoncov ku zaviazaniu mieru. Nedostali od Rusov peňažnú náhradu, lež len z toho volačo, čo si zbrannou vydobili. Áno, bo to tak býva, že isté velmoci stvú jedon národ proti druhému, aby ho soslabilý, ponevác im závadí. Keď ale tie velmoci zbadajú, že víťazný národ, ktorý oni do vojny vohnaly pre ich sobecké záujmy, škodným byť môže, vtedy zastavia vojnu a nastane mier.

Japonci prevládali Rusov. Čo ale majú z toho?

Biedu núdzu, hlad. Práve čítam, aká neslýchaná bieda panuje v Japonsku. Tisíce ľudu mrú hladom. Statisíce nemajú čo jesť. Nepokoje panujú po celej krajine a vláda japonská nie je vstave pomôcť hladujúcim, bo vojna vyčerpala zásobu štátnej pokladnice. Krajina sa zadlžila. Kvet národa — mládež — ostala na bojišti. Hľa, to je výsledok víťazstva Japoncov. A Rusko

pochodilo ešte horšie. Rusi rákali na isté víťazstvo. A hľa, utrpeli porážku jednu za druhou, čo náramne škodilo dobrému chýru ruských kozákov.

Od tej doby prešly už roky a Rusi ani po dnes nevedeli si nahradiť utrpené ztraty. Nuž a Taliani odkedy sa válčia pre Tripolis? Kolké obete ich stála tá vojna? A kde sú oni od víťazstva? Veď Turci a Arabi na piesočnatých púšťach Tripolisu, cez roky budú znepokojovať Talianov. Je hoden Tripolis tých obetí? Nuž ale Talianov zachvátila tá zbabelosť, že si podmania nové kraje, skrže čo vyšvihnú sa na stupeň veľmoci.

Prešiel rok a Taliani v Tripolisu stoja tam, kde pred rokom stáli. Taliansko však pre tú vojnu nevýslovne upáda. Klesne jeho obchod, priemysel, hospodárstvo. Lud je nespokojný a krajine brozí hospodárska kríza. Bolo to treba Talianom?

Strašná je vojna už aj v myšlienkach, nie ešte v skutočnosti. Státisíce ozbrojených ľudí ťahne na bojište. Miesto toho že by pracovali v poľoch a napomáhali rozkvet svojej domoviny, idú vraždiť nevinných ľudí. Oni sami nevedia prečo. Prišiel rozkaz a oni idú sa biť.

Kolko podstúpia títo neboráci! Kolkých poranení, ozobrací? Kolkí padnú na bojišti? Vidím v duchu pred mojimi očami bitku. Kam len siahla moje oko, všade vidím vojsko. Pechoť, koníctvo, delostrelectvo. Nepriateľské pluky sú ešte ďaleko jeden od druhého, už hučia kanóny, rachotia pušky, padajú šrapnelle. Tisíc a tisíc bleskov ožiaruje vzduch. Dým a prach valí sa do výšky. Znie povel náčelníkov: «Napred!» «Pa!» — Celé rady ľudí padajú pod guľami. Na kusy potrhane mrtvoly letia do povetria. Ranení stonajú, živí šliapu po nich. Kolkí ostanú pri živote z tých mladíkov, ktorí išli do boja? Čo bude s ich rodinou, nakoľko upadnú i samé štáty pre túto vraždu.

Na toto myslím, keď svet prítomne zaoberá sa s balkánskymi udalosťami. Balkánske slavianske národy porazil chcú Turka. Bulhari, Srbi a Černohorci utvorili alianciu, že pre svojich kresťanských súkmenovcov úplnú samosprávu a slobodu vybojujú od Turka. Od dávna sa chystali k tomu. Použijú vhodnú príležitosť, keď je turecké vojsko v ďalekej Afrike čo len z čiastky

zaujaté. Najbojovnejší su Bulhari. Sú to dobrí vojači. Radi by okupovali východnú Ruméniu, lenže veľmoci vopred vyriekli, že keď Bulhari, Srbi a Černohorci hneď aj zvíťazia nad Turkom, hranice svojich krajín nebudú moc rozšíriť. To im veľmoci nedovolia, bo v tom páde Rus, Angličan, Rakušan, Talian, Nemec tiež by žiadal podiel z Turcka a vtedy strhla by sa európejská vojna.

Na čo je teda vojna?

Prečo množí biedu národov? Vraždiť ľudí bez príčiny a bez osohu. Či pošastí sa zabezpečiť svetomier?

Záhorský.

Organista-učiteľ zavraždil svojho farára.

Alois Pócs organista-učiteľ obce Nyitraegerszeg vo štvrtok 10. októbra po sv. omši zavraždil svojho farára Jána Vida. O tejto hnusnej vražde podávame nasledujúcu nepodvratne hodnovernú zprávu:

Alois Pócs, ktorý ako 22-ročný mladý človek dostal sa do Nyitraegerszegu, v posledných mesiacoch lahostajne a lenivo plnil svoje povinnosti. K vyučovaniu do školy chodil neporiadne, veľmi často sa opozdieval, s diatkami a ich rodičmi zachodil surovo, medzi iným člena školskej stolice menom Malágyi, keď jednúc úradne prišiel do školy, jednoducho vyhodil zo školskej izby. O týchto veciach len neskoro dozvedel sa farár Ján Vida, ktorý ako predseda školskej stolice a direktor školy pre tie neriady so všetkým právom výčitky robil učiteľovi. Pócs nevšimol si tieto napomenutia, ba proti svojmu farárovi od tých čias, veľmi ostro a neslušne vystupoval.

Vo štvrtok 10. októbra ráno po sv. omši farár Ján Vida zbadal, že organista-učiteľ Alois Pócs ešte vždy mešká na chóru, ačpráve už dávno minul čas, kde v škole treba bolo začať vyučovanie. Farár, ktorého veľmi urážaly neďbanlivosti Pócsa a jeho neslušné chovanie, poslal k nemu jedného ministranta a odkázal mu, aby šiel do školy, bo je už neskoro.

Nad týmto napomenutím tak sa rozpálil organista-učiteľ, že surovo odsotil ministranta a ako divý vybehol z kostola. Utekal rovno do

svojho bydla, strčil do vačku revolver a utekal znovu ku kostolu, kde pred dverami zakristie striehol na farára.

Sotva minuly jedna-dve minuty, farár vyšiel zo zakristie. Pócs začal nadávať farárovi, ktorý odpovedal mu s hlbokým pohoršením, na čo Pócs vytiahol revolver a tri razy strelil do farára, trafily ho všetky tri gulky a farár klesol mŕtvý na prah zakristie.

Organista-učiteľ Pócs vo veľkom strachu že pre jeho zločin zbúrená obec vypomstí sa na ňom, utiekol do Nitry ku kráľovskému fiškálátu, kde ho zaraz zatkli.

Lud celého okolia zhrozil sa nad touto vraždou a zavraždený farár pochovaný bol za všestrannej hľbokej sústrasti.

Liberálne mungovské noviny pravda, hneď pod ochranu vzaly vraha Pócsa a smutnú tú záležitosť predstavujú tak ako keby farár Ján Vida, jeho pokračovaním a chovaním sa, Pócsa doprosta prinútil bol ku jeho zločinu.

Obranná kancelára Krajinského Pázmány Spolku oproti tomu od predstavenstva obce Nyitraegerszeg a od samej katolíckej obce dostala neščíselnými podpisami opatrené vysvedčenie, z ktorého vysvitá, že zavraždený farár *bol kňaz príkladného vzorného života. školy spravoval vždy v duchu bezúhonne náboženskom, veriaci vždy s radostou hrnuli sa do kostola, aby slyšali jeho kázne; bol on skutočne veľkým dobrodincom obce, založil potravný spolk, obci zadovážil pozemky a rozmnožil majetok obce.*

Tieto veľké zásluhy zavraždeného bezúhonného kňaza nemajú žiadnej ceny pred mungovcami, ktorí až po uši trčia v bahne zločinov. Mungovci brania vraha Pócsa!

Kupujte zeme sedliaci!

Čítam výkaz krajinského štatistického úradu. V číslach je tam vykázané, koľko jutár zeme majú veľkostatkári, koľko malí hospodári, koľko pozemkov čarovalo majiteľov atď. Z výkazu toho vidím, že dakolko sto veľkostatkárov viac zeme má ako statisíce malých gazdov. A to není dobre, bo väčšina malých hospodárov ani tolko zeme nemá, čo by bolo dostatočné k vyživeniu hospodára a jeho rodiny. Čo činí takýto malý gazda? Ide do mesta za deľníka alebo ide šta-

stie hľadať do Ameriky. Mesto a Amerika však celkom prerobia našeho sedliaka. Takýto nechce ísť zpiatky na dedinu. Dedina a sedliacke zamestnanie sú mu pri ordinárne. Ostane v meste bývalý ten sedliak a ostane z neho organizovaný robotník, ináč povedané: socialdemokrat.

Nuž ale neidem sa odvrátiť od mojho predmetu. Spomenul som štatističný výkaz, o počte plodnej zeme Uhorska. Je však aj iná štatistika. Tá poučuje nás, že koľko millionov jutár zeme držia v ruke židáci, už či ako majitelia, či ako árendáši. A štatistika táto je úžasná. Načo vyšlo Uhorsko! Zeme, ktoré jednúc prislúchaly bohatým a hrdým zemanom, sú teraz v židovských rukách. Kaštiele, v ktorých jednúc panoval veľkopánsky prepych, za bývanie slúžia včul židom alebo prerobené sú na pálenie.

Ako sa mohla stať táto premena? Len tak, že naši páni zemani neboli navyknutí pracovať. Dokial na nich robili sedliaci, vodilo sa im dobre, lež udrela hodina slobody. Zaniklo poddanstvo. Pánom nechcelo sa robiť, ba ani nevedeli gazdovať. Žiť však chceli ako predtým. Zábavy, karty, dinom-danom stály veľké peniaze. Týchto nebolo. Žid ale mal peniaze, maly ich aj banky. Páni sa zadlžili. Majetky udreli veritielia na oubon. Kúpil ich žid. On ostal zemepánom.

Nemyslime si ale, že je už koniec tejto zemanskej márnotrnosti. Trvá ona ešte aj podnes. Štatistika vykazuje, že ktoré veľké pánsťva akými dlhami sú obťažené. Na tieto tiež čakajú židovské hyeny, aby ich do pazúrov zdrapily. Človek sa zarazí nad tým. Prečo tá lahostajnosť? Tomu v cudzozemsku niet páru. Tam aj tí najbohatší páni hospodária a rozmnožujú svoje bohatstvo. V Uhorsku najlepšie stoja si tí veľkostatkári, ktorí prišli k nám z cudziny. Prečo? Lebo nemajú v krve to lumpáctvo, pre ktoré o majetky prišli naši zemani.

Ja síce nevidím v tom nešťastie, keď sa veľké pánsťva pomrvia na parcelky, len to ma hnevá a znepokojuje, že tie parcelle, ba celé pánsťva prechádzajú do rúk židovských. Zeme tie vlastne pripadnúť by maly sedliakom. Sedliaka Boh stvoril za roľníka. Dal mu to najkrajšie zamestnanie: obrábať zem; vyrábať z nej úrodu, tešiť sa prírode, ktorá usmieva sa na sedliaka. Akože ale môže sa sedliak jeho prirodzeného povolania pridržať, keď nemá k tomu

spôsobu? Ako má hospodariť, keď nemá zeme? Alebo keď má len takú škvarku, ktorá ho nevyživí? A v tomto nedostatku zeme väzí tá príčina, že dedina hynie a že sedliaci idú za delníkov či do mesta, či do Ameriky. Dajte sedliakom dostatočnej zeme a oni ostanú pri svojom prirodzenom zamestnaní, ktoré prevádzali ich pradedovia. Kto že ale má dať sedliakovi zem? V prvom rade štát sa má postarať o to, aby sedliaci čím viac zeme zakúpili mohli, z druhej strany však zákonodarcstvo brániť má sedliaka, aby jeho zem do cudzích rúk ľahkým spôsobom preísť nemohla. To by ale bol najradikálnejší zákon a poslúžil by najviac ku hmotnému blahobytu sedliakov, keby majetky kupovať zakázané bolo židákovi. O tomto však nech sa nám nesníva, veď Uhorsko natolko je sožidovčené, že zákony vynášajú u nás skoro len sami židáci. Aj vlády máme také, že ony pod ochranu radšej vezmú žida, ako sedliaka. A práve preto tu iné nezbyva, ako silná organizácia sedliakov. Utvoriť treba krajinské družstvo malých gazdov, tým cieľom, aby si svoje postavenie zlepšili, svoje pozemky zastali a zachránili.

Takéto družstvo slúžilo by aj ku vzdelávaniu sedliakov a povzbudilo by ich ku sporiť a pracovitosti. Oduševňovalo by sedliakov zbierať a sporiť peniaze, aby za ne zem kúpili. Sú kraje, kde sa sedliaci vesele dali do toho. Kde len môžu kupujú zeme. Budujú poriadne domy. Chovajú dobytok. Zadovazujú si stroje. Dobré tak. Len kupovať čím viac zeme. Predbehnúť treba v tom židov. Naši sedliaci nech sú obratní. Najmä ale triezvi, mierni a šanobní. V celom ich živote nech ich vede ten jeden cieľ, aby si zadovážili čím viacej zeme. Kúpenú zem ale majú tak obrábať, aby ona čím viac osohu donášala a preto majú ju dobre hnojiť a hlboko orať.

K rozumnému hospodáreniu nútno je ale, aby sa naši sedliaci počúvali. Čítať majú hospodárske noviny a spisy. Obzreť si také majú gazdovstva, na ktorých moderne hospodaria a nadobudnuté zručnosti na svojom hospodárstve uviesť, tiež vede k dobrému. Slovom: pomôž si sedliaku, aj Boh ti pomôže.

Ondrej Hladký.

Kresťania, katolíci kupujte len u kresťanov!

Ako vyzerá Balkán?

Balkánske štáty pod žiadnymi podmienkami nemajú náklonnosť zastaviť vojnu proti Turecku. O udalostiach minulého týždňa na území balkánskych štátov, podávame nasledujúce zprávy:

Černohorci napadli Turecko.

Vo štvrtok 10. októbra bombardovali pevnosť na tureckom vrchu Dečić a popoludní ju zaujali. Veliteľa pevnosti chytili a Turkom odobrali 4 kanóny. Na pevnosť vytýčili černoorskú zástavu. Malissori bojovali v radoch Černohorcov. Vo štvrtok večer Černohorci útokom zaujali pevnosť Šipkanik, ktorá je medzi pevnosťou Dešič a mestom Tuzi. Černohorci sú teraz úplne páni v Tuzi. Turecké ministerstvo vojny oznamuje, že Černohorci v bitkách okolo Beranu nedocielili zdaru proti tureckým vojakom a dobrovoľníkom. Černoorský generál Vukotič zaujal územie ležiace od Majkovy a Beranu na sever. Černohorci na ľavom brehu rieky Lim obkolesili 18 tureckých bataillonov. Ponevác Černohorci zaujali pevnosť Šipkanik a ponevác zaujatie pevností Rogame a Vranje je už len otázkou krátkeho času, žiadna prekážka nestojí už tomu v ceste, aby sa Černohorci pohli ku Skutari. Chýr o víťazstvách Černohorcov, v černoorskom tábore vyvolal neopísateľnú radosť. Kráľ Nikita priebeh bitky z rozličných pozícií sprevádzal s pozornosťou a ranených pohliadol v nemocniciach.

Bulharsko neodbrojí.

Na zakročenie rakúsko-Uhorska a Ruska v záujme odzbrojenia, bulharská vláda dala nasledovnú odpoveď:

— Turecko pod tlakom mocností často slúbilo reformy, ale svoj slub nikdy nespĺnilo a polozenie kresťanského obyvateľstva Turecka sa zo dňa na deň zhoršuje. Mobilisácia stála tolko peňazí, že Bulharsko sa viac už nemôže uspokojiť s puhyými slubami a to tým menej, lebo veľmoci prevedenie reforiem dostatočne negarantovali. Preto teda o odzbrojení nemôže byť ani reči. Bulharsko spolu s ostatnými balkánskymi štátmi pre kresťanské obyvateľstvo Macedonie a európskeho Turecka zabezpečí autonómiu a sriadené pomery. Odzbrojenie v Bulharsku neomylné vyvolalo by revolúciu.

Kráľ Ferdinand so svojimi synami 11. októbra odcestoval do tábora vo Filippopolisi. Hlavným vodcom bulharskej armády v boji proti Turecku je sám kráľ Ferdinand, ďalej bývalý minister vojny generál Savov, jeden z najnadanějších bulharských dôstojníkov. Do tábora vo Filippopolisi šiel i gardový pluk vezmúc z kráľovskej paloty svoju zástavu.

Srbsko je neústupne za vojnu.

Podobným odôvodnením, ako bulharská vláda, aj srbská vláda odmietla zakročenie mocností vyhlásiac, že nemôže odzbrojiť. Mocností sa opozdily, bo medzi časom Čierna Hora vpadla na územie Turecka, bo ináč trón kráľa Nikitu bol by sa nachodil v nebezpečí. Srbi v piatok mienili odkázať Turecku vojnu, ale na telegram, ktorý doletel zo Sofie, odkázanie vojny odročili. Bulharská vláda totižto oznámila srbskej vláde, že Bulharsko len jeden-dva dni bude v tom položení, aby mohlo započat vojnu. Toto iným slovom tolko znamená, že mobilisáciu v Bulharsku cele ešte neskončili. V sobotu 12. októbra kráľ Peter odcestoval do tábora v Niši. Vojnu Turecku teda akiste z hlavného vojenského stanu srbskej armády odkážu. Srbsko s odkázaním vojny musí už náhlif, bo tá okolnosť, že ešte vždy neodkázalo Turecku vojnu, v Belehrade budí veľké rozhorčenie. Belehradskí listonoši uzavreli, že z Rakúsko-Uhorska prišlé listy nebudú doručovať. Rakúsko-uhorský vyslanec preto zakročil u srbskej vlády.

Grécko mobilizuje a kupuje nové válečné lode.

Smerodajné grécke kruhy sú tej mienky, že Turecko chce urobiť len nepatrné ústupky, následkom čoho možnosť dohodnutia medzi Tureckom a balkánskymi štátmi je vytvorená. Vojna už o niekoľko dní vypukne.

Turecké prípravy k vojne. Turci vpadli už na srbské územie.

V carihradských diplomatických kruhoch kolujú chýry, že zahraničný minister Noradungian rakúsko-uhorskému veľvyslancovi carihradskému grófovi Pallavicini prudko vyhlásil, že Turecko nemôže dovoliť teraz žiadne miešanie sa mocností do vnútorných záležitostí Turecka a chce rozhodnúť zbraňou. Rozhorčenosť Turecka

vysvetľuje nota mocností, ktoré dôrazne upozornily Turecko na prevedenie reforiem v európskych vilajetoch, bo tieto reformy sú podmienkou jestvovania európskeho Turecka. Turci sa usilovne pripravujú na vojnu. **V pokoji má Turecko 300.000, v čas vojny 1,400.000 vojakov.** Zahraničný minister osvedčil sa, že v páde potreby zavolajú každého chlapa do vojny. **V pondelok 14. októbra o 5. hodine ráno pri Ristorácii turecké vojsko vpadlo na srbské územie.**

Ešte jeden pokus k prekazeniu vojny.

Rakúsko-Uhorsko podujalo sa urobiť ešte jeden posledný krok k zastaveniu vojny. Položení pre veľké záujmy Rakúsko-Uhorska na Balkáne je veľmi háklivé a v Petrohrade cítia, že európske mocnosti sotva budú vstave prekazit vypuknutie vojny. Preto Rusko a Rakúsko usilujú sa uzavreť dohodnutie, ktoré by bolo súčasne ochrániť záujmy Rakúsko-Uhorska na Balkáne.

Z Prievidze.

V známosť dávam milým mojim krajanom okresu prievidzského, že som prevzal zastupiteľstvo assekuračnej spoločnosti «Generali», ktorá spoločnosť je tá najstaršia a najlepšia. Má základného fondu blízko trikrátsto millionov. Hlavné zastupiteľstvo assekuračnej spoločnosti Generali v Budapešti je «Katolícka Ludová Jednota», čo je dostatočnou garanciou, aby sa moji krajanovia s úplnou dôverou chovali ku spoločnosti «Generali». Kto neni teda poistený alebo komu assekurácia už vypršala alebo v krátkom čase vyprší, nech sa u mňa assekuruje. Podmienky poistenia sú priaznivé a pri viac ročnej assekurácii poskytujeme aj výhody. Rátajúc na dôveru mojich krajanov, ostávam s úctou

Jozef Stanček, organista.

Bratia Katolíci ! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krestan». «Krestan» už cez XIX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krestan číta a predpláca len «Krestana».

POLITICKE CHYRY.

Mungovci do poslednej košeľe zdierajú ľud Uhorska.

Vo stredu 9. októbra spoloční ministri chýrnu poradu vydržovali vo Viedni. Radili sa nie o nastávajúcej vojne, lež o tom, koľko sto millionov ešte majú im delegácie odhlasovať nie na mobilizáciu, lež na vojenské potreby. Naši ministri Lukács a Teleszky pravda ochotne vyplnili všetky žiadosti Auffenberga. Ten aj povzbudený touto ochotnosťou, okrem povolených už 400 millionov, na vojenské investície žiadal ešte 250—280 millionov. Uhorskí delegáti hlasujú ako slepé figúrky. Zabudli oni už dávno, ako vystatovali sa v lete, že s Auffenbergom ani do reči sa nepustia. Lukács tiež aby dokázal jeho zmužilosť, pre veľké požiadavky Auffenberga i s celou vládou zadal bol demissiu kráľovi. Jeho veličenstvo dobre vedel, že Lukács s jeho súdruhmi len komédie vystráňajú a neprijal demissiu. Lukács teda i naďalej ostal ministerpredsedom a prítomne, ako to dobre predvídali vo Viedni, s mungovskými delegátmi Auffenbergovi odhlasoval už skoro tisíc millionov na vojenské investície. Tieto hrozné obnosy zaplatiť musia ťažko odanení občania. Takto ľud Uhorska do poslednej košeľe zdierajú nesvedomití mungovci!

Výkonný výbor spojených stránok opozície.

Deväťčlenový podvýbor výkonného výboru spojených stránok opozície v pondelok 14. októbra vydržoval zasadnutie, na ktorom súčasťnili sa: Gróf Aladár *Zichy*, pápežský praelát Ján *Molnár*, gróf Albert *Apponyi*, Ludvik *Holló*, Julius *Justh*, gróf Michal *Károlyi*, Franc *Kossuth*, Ján *Tóth* a Géza *Polónyi*.

Podvýbor zaoberal sa s terajším rozpoložením politickým a konečne uzavrel, aby plenum výkonného výboru 15. októbra zasadnutie vydržovalo v kruhu kresťanskej ľudovej strany. Toto zasadnutie za prítomnosti všetkých členov výkonného výboru vydržované bolo vutorok o 10. hodine a vtomže vynesené bolo to uzavretie, že zo snemovne vytvoreni vyslancovia opozície toto uzavretie mungovského parlamentu vyhlasujú za nezákonné a preto neplatné, následkom toho sa mu ani nepodrobujú.

Akcia spojených stránok opozície.

Nedela 13. októbra neslúžila k veľkému potešeniu Lukácsovi a mungovskej strane. Rozhodné a neústupné pokračovanie proti nezákonnosťam Tiszu a Lukácsa spojenými silami pred tisícami ľudu ohlasovali: v Cegléde Franc *Kossuth*, gróf Albert *Apponyi*, gróf Aladár *Zichy*, Béla *Földes*, Julius *Sághy*, Béla *Mezőssy*; v Pátkostoloch ale: gróf Michal *Károlyi*, Georg *Szmrecsányi*, gróf Aladár *Széchenyi* a Béla *Barabás*, Kým spojené stránky opozície za ľud pracujú, zatiaľ vo Viedni zabávajú sa a milliony povolujú mungovci.

Zas 165 millionov.

Podvýbor delegácií v utorok po krátkom pojednávaní a bez všetkej vážnej kritiky na vojenské investície znovu odhlasoval 165 millionov korún. Takto gazdujú mungovci.

B E S E D N I C A.

V horárni.

Do izby vrhal mesiac plné svetlo.

Svietil troma oblokmi a proti stojacej stene kreslil tónu troch rámov, niekoľko kvetov a jasný obraz ľudskej hlavy — ženskej hlavy.

Táto hlava opierala sa o dve biele ramená, ktorých lakte spočívaly na vysokej staromódnej kanape, ležiacej uprostred okna.

Na stolčeku poloklačiace sedí mladá žienka horárova — sedí alebo kľučí a snive bládí v temný kraj, ktorý uzaviera obzor.

Na čo myslí? Rozmýľa o svojom osude, ktorý ju priviazal k tejto lesnej samote a teší sa v jej krásach, alebo rozpomína sa na minulé časy, na rozmarný život veľkého mesta, na zábavy a báľe, divadlá a vylety? Vkradnime sa do jej duše...

Rozpomína sa naň, na toho zlého, ktorý jej vedel vylíčiť život v tejto tichej samote tak pestrými farbami, tak ohnivou rečou, že si tu raj predstavovala.

Čo sa jej nasľuboval!

Opísal jej kúzlo jara, voňavý stín leta, radosti a spokojné blaho a mnoho inšieho...

Ako uživa to kúzlo jara, keď ho c. samote musí

užívať? Čo jej ten stínny chlad platí uprostred starých líp a bukov, keď si s ním tak zriedka — sotva dvakrát za deň môže pred horárňu na zelenú lavičku vysadnúť? Čo jej stoja radosti podzimu, keď nemá z nich nič, len ozvenu strelby z pušiek a najviac hlučnú návštevu cudzích hostí, teda zas nie spoločnosť jeho? Čo on môže povedať o domácom kruhu v zime, keď neustále musí blúdiť po horách, po dolách? Večer sadne k stolu málomluvný, mohoraz i rozzlobený?!

A keby len to bolo! Čo strachu pretrpí on po celý čas!

Nie je to len nehoda — sú to zlí ľudia, s ktorými i v myšlienkach musí zápasť ešte i o svoj život. Ako dnes práve: Odišiel pred večerou; božkal ju a odišiel. Na otázku — či skoro príde — odvetil jej zkrátka: «Neviem, duša moja, neviem.»

Odišiel a zanechal ju o samote.

Stará dievka v kuchyni a paholok v maštali — to sú jediní, s ktorými by mohla prehovoriť, tešiť sa jeho príchodu — alebo vzdorovať náhodnému nebezpečenstvu.

Oh, starostiplný to život!

Ako inak to bolo pred krátkym časom,

Sedela doma v kruhu rodiny, bavila sa smiechom žartom, čítala romány, hrala na citare, tešila sa s ním a žila len svojej lásky a svojmu šťastiu.

Pri tom ale mnoho neprijemnosti zakúsila od rodičov, od neho — tí ale mysleli o добрote jej — a on — on, taká nezlomná, nepodajná hlava, ktorá k nej vždy tak po otcovsky hovorievala, alebo ako matka ku svojmu jedináčkovi.

Bol ovšem o sedem-osem rokov starší od nej, ale takej nadvlády by si nebol mal dovoliť.

Nedoprial jej spoločnosti družiek, vravel, že sú to nie pre ňu, že sú mravne o desať rokov staršie; knihy, romány jej sám vyberal, predpisoval a teraz — nechá ju o samote, sotva ju pohladká, pobožká.

Podobné myšlienky kolovaly jej v hlave. Akože aj mala inakšie myslieť? Aké ružové obrazy mala jej fantázia zachytiť pri tak opravdivej skutočnosti?

Dívala sa dosiaľ von a stopovala beh bielych obláčkov, ktoré ako ľahký závoj sháňaly sa okolo mesiaca, alebo ako roj bielych labutí voľne plávaly po temnom jazere nebies.

Časom sa podívala do čiernej hrúzy lesa. Videla jednotlivé veľikánske stromy vystupujúce nad hlbokými vlnami ostatného stromovia, Videla, ako strmo sa vypínajú smutne do výšky. Niekedy nočný vták zatóni širokým perutím bledú tvár mesiaca, niekedy slyšala i jeho ohlásenie — tak žalostne... Niekedy sa i zvery v hore ohlasovali, srnka zabľákala alebo pes vo dvore zavyl!

Boly to okamženia múk pre mladé, bojzlivé jej srdce!

Keby aspoň prišiel! Kde je?

Hádam s hájnikom pytlákov stopuje... Noc je ako vybraná k tomu. Je jasno ako vodne, teplo, lúky zko-

sené, zver chodí do dateliny, do zemiakových polí — nejlepší to čas pre pytlákov, ktorí ľahko vyskúmajú ich návrat do lesa.

Keby jej aspoň bol povedal, že ide z povinnosti, uspokojil ju, dodal jej smelosti — ale takto!

Sklonila hlavu ešte nižšie a počala sa modliť, opravdive modliť...

Duša jej plná dôvery lpela na každom slove, ktoré jej potechu nieslo.

Modlila sa, až zľahka zaspala...

Naraz ju prebudí výstrel asi z postred lesa znejúci. Nalakala sa, — až jej krv zastydla.

Čo je to?

Počula výstrel, druhý, tretí, štvrtý: Pre Pána Boha, čo sa stalo? Istotne pytlák!

Áno, kto druhý! Bože môj, opatruj a chráň ho!

Čo mala robiť?

Nemohla nič počať, nič, musela doma sedieť, ticho, strachom umierajúc.

Čo mohla počať slabá žena?

Nič. Zažmurila od strachu oči a modlila sa ďalej, modlila sa vrele, ako nikdy; modlila sa a — zaspala znova...

Bola preda len dieťa; bojzlivé hodné dieťa!

Sen mala nespokojný.

Zdalo sa jej, že je sama a plače za voláky drahým ztrateným. Hneď zase sa cíti v jeho náručí. On odchádza a mlčí... V tom vidí ako jej ho nesú na márach krvou zaliateho...

Zase sa jej sníva, že čaká jeho návrat. Je jasná noc...

Naraz počuje kroky, cudzie kroky, ktoré sa utajil chcejú; sú to kroky zlých ľudí, zlodejov, rozoznáva i ich temné šeptanie.

Zmáha sa jej hrúza, rada by sa skryť, chce ísť ku dverám, ale nohy jej nechcú slúžiť — stuhly strachom. Už počuje šramot na zámku, počuje dva hlasy — hlava sa jej krúti, hrdlo sa jej sviera, chce kričať, až po dlhom zápase vykrikne, zavolá jeho — jeho meno,

— Čo chceš, holubička moja? — počuje v tom, prebudiac sa.

— Ah ty si to — a ja som sa tak bála o teba;

Hodí sa mu do náručia a privinie sa k nemu, bez bozkov, cítiac sa ešte vždy tak slabou, tak šťastnou — nevyšlovne šťastnou.

Ledva pozdvihla hlávočku s jeho mohutnej hrudi, šepká:

— A kde si bol ty zlý, človeče? Prečo si mi takej starosti narobil?

— Ty si preda len dieťa, ale moje dobré, zlaté dieťa. Nemôžem ti všetko napred povedať, lebo neviem sám, ako bude so mnou. Dnes večer som mal dôležitú poradu v obci, ktorá trvala až do polnoci.

— A tá strelba?

— Cestou keď som sa vracal, prebehla nám liška, išiel šo mnou hájnik, pálili sme na ňu. Ráno sa môžeš na ňu podívať!

Španielska kráľovna pri posteli jedného chorého dieťaťa.

— A nepôjdeš viacej tak pozde preč a nenecháš ma tu viac o samote, slúbiš mi to?

— To vieš, že nie — odvetil jej, bozkajúc jej čelo a malinové ústičká.

V horárni nastala zase blahá spokojnosť, len Nero dakedy zabrechal na kunu alebo na líšku...

CHYRNIK.

Kedy príde jeho veličenstvo do Uhorska? Ako z Viedne oznamujú, jeho veličenstvo kráľ do Budapešti má prísť začiatkom novembra. K pojednávaniu štátneho rozpočtu na rok 1913. delegácie zasadnú v Budapešti

15. novembra. Toto zasadanie delegácií jeho veličenstvo zamýšľa zahájiť trónnou rečou.

Posviacka grécko-katolíckeho biskupa munkáčskeho. V nedeľu 13. októbra za munkáčskeho biskupa grécko-katolíckeho, pri veľkých slávnostiach posvätený bol Anton Papp, koadjutor predošlého biskupa Juliusa Firezáka. Za prítomnosti obrovského obecenstva posviacku previedli: grécko-katolícky biskup kőröšsky Julius Drohobeczky a biskup latinského obradu Jozef Lányi, kanonik veľkováradínsky.

Chýry z biskupstva košického. Osv. pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 6. októbra v nedeľu sv. Ružena v sídelnom chráme biskupskom slúžil slávnostnú sv. omšu; v X. obežníku svojom ale ku jasným zasadnutiam dekanátskych okresov vyznačil predmety pojednávania, predovšetkým velebné duchovenstvo biskupstva vyzval, akým spôsobom i s učiteľstvom podporovať má účinkovanie katolíckeho patronážu, konečne vyzval pozornosť duchovenstva na tých mladíkov, ktorí onedlho na 2-3 roky odoberú sa k vojsku. — Abaujská stolica horlivosťou viacerých jej za blaho ľudu zaujatých vodcov proti užívaniu alkoholu vydržovala zasadnutie, v ktorom súčasťou sa i osvietený pán biskup a vynešené bolo uzavretie, aby v nedeľu a vo sviatok všetky krémy zatvorené boly, — Dra Achilesa Baán pravotára prešovského, právneho radcu Katolíckej ľudovej Jednoty a košického biskupstva, osvietený pán biskup za profesora na košickom bohosloví vymenoval tým cieľom, aby bohoslovcem prednášky držal o právnych záležitostiach, následkom čoho bohosloveci ako duchovní ľudu, správnej zastávať by mohli záležitosti cirkevné a verejné. — Fridricha Leopolda Grusz osvietený pán biskup vymenoval za profesora mužskej pripravovne učiteľskej. Na konvikt učiteľský darovali: dr. Melchior Takács praelát praemonštratských kňazov 100 kor. a Edmund Sziklay župan stoličný 50 korún. Barónka Pöply na chlieb chudobných sv. Antona darovala 5 korún. Spolok sv. Imricha a mariánska kongregácia gymnázia praemonštratských kňazov minule vydržovali riadne zasadnutie, v ktorom vyvolené bolo úradníctvo spolkov. — Štelan Tóth, novovysvätený kňaz košického biskupstva minule slúžil prvú sv. omšu, z ktorej príležitosti rukovodičom bol Ondrej Kozora, praelát-kanonik a farár a slávnostnú kázeň držal tunajší kaplán Ján Lacza. Kornél Rédeki, profesor a kňaz praemonštratský vymenovaný je za náhradného kaplána vojenského, — *Stára:* Ján Petruska tunajší katolícky učiteľ, ktorý lanajšieho roku pri výstave školského náradia dostal 100 korún odmeny, prítomne zas na výstave domového priemyslu a ručnej práce v Miskoveci vydržavanej, vyznačený je zlatou medailou. *Gálszécs* Ondrej Szikovszky tit. pápežský kaplán 10. októbra slávnostne inštalovaný bol do tunajšieho úradu farského. Inštaláciu za prítomnosti veľa duchovných previedol Ondrej Hiszem vicedekan a farár z Töketerbesu.

Chýry zo Šariša. *Prešov:* Výbor tunajšieho katolíckeho obecenstva minule vydržoval zasadnutie, v kto-

rom Adalbert Zaborovszky, praepošt a mestský farár ako predseda výboru v sprievode peknej reči spomenul nápady, akých dopúšťajú sa nepriateli katolíkov proti cirkvi a duchovenstvu, spolu vyzval výbor k rozhodnému odrazeniu takých nespravodlivých, neslušných a vôbec podlých nápadov. Dňa 7. októbra Adalbert Zaborovszky praepošt a mestský farár vo farskom kostole za popravených 13. generálov, ktorí roku 1848. bojovali za slobodu vlasti, vo farskom kostole slúžil slávnostné requiem na ktorom súčasťou sa stoličné a mestské vrchnosti, Pri rýchlovlakoch na železničnej čiare Budapešť—Arad—Kolozsvár a Budapešť—Zsolna cez leto zavedená má byť III. trieda. *Bardijov:* Kapitánat tunajšej hraničnej polície, na jar preložený bude do Prešova. — *Lemes:* Pavel Willinger prešovský lekárnik dostal dovolenie aby i v tejto obci otvoril lekárňu.

XII. Kongress Katolíkov Uhorska odročený. Výbor pripravujúci kongressy katolíckeho vo štvrtok 10. októbra vydržoval zasadnutie, v ktorom uzavrel, že ohľadom na terajšie rozpoloženie krajinské, XII. Kongress Katolíkov Uhorska na neistý čas odročí.

Chýry zo Spiša. Jeho veličenstvo kráľ grófa Albina Csákyho na jeho vlastnú prosbu vyzdvihol z predsedníctva krajinskej snemovne veľmožov. — V Kézmarku 29. septembra v 82. roku života svojho po prijatí sv. Sviatosti zomrel Anton Döllör, major na odpočinku. Nebohý veľkú činnosť vyvíjaval v záujme našich čarokrásnych Tatier. — V Zakaroveciach slávil 100-ročnú pamiatku vystavenia svojho kostoia. — V levočskom okrese z 350 vojopovinných na assentírku dostavilo sa 109, odobrali k vojsku 31; v celom Spiši na assentírku dostavilo sa 1933 vojopovinných, z tých odobrali 644. Novovesskému kat. učiteľovi Jánovi Lesnickému minister výučby udelil 200 korún ročitého vekového doplnku na uznanie jeho zásluh v obore výučby. — V Levočskej kasárni skrynky vojakov vyrabovali dvaja stredoškolsní synovia jedného poddôstojníka. — Levočského ovčiara Pavla Smolena na ceste medzi Farkašovcami a Abrahamovcami napadli traja neznámi mladenci, popíchali ho na viac miestach a ukradli mu hodinky a 18 korún. Ťažko raneného ovčiara našli cestovníci ležaf pri ceste a odviezli ho do levočskej nemocnice. — V Malých Vilkovciach pomúteného rozumu Francová Hovanec 27. septembra skočila do studne a utopila sa. — Do Hollólmnice, do Veľkého Lipníka a do Kacvina nehlásil sa podnotár. Je to znakom toho, že najnovšie málo mladíkov volí si úrad notársky. — Poliaci majú stavať železnicu z Nového Tarhu do Starého Sandeca cez Šfavnicu. Dľa jedného plánu viedli by tú železnicu cez Tri Koruny tunellom. V mnohých pádoch bola by užitočná tá železnica i pre Magurčanov. — V Svedléri 30. septembra zhorely tri hospodárske staviská s potravou i so zbožím. Rolníci dajte si zbožie a potravu zabezpečiť (assekurovať). — Na ostatnom starovesskom jarmoku veľmi nízku cenu mali prasatá, štyri-päťtyždňové boly po tri koruny. — Novovesského železničného konduktora Jozefa Targányiho, otca ôsmych detí

6. októbra v Košiciach potkalo veľké nešťastie, keď sostúpil z nákladného vlaku, dostal sa pod jeden rušeň ktorý vládca ho so sebou, zlomil mu ruky a nohy a urazil ho veľmi na prsiach. Ubohý je tak ťažko ranený, že sotva ostane pri živote. — Abrahamovského učiteľa Bartolomeja Richtarčika vyvolili na r. k. učiteľskú stanicu v Illašovciach a Jozefa Mikolayho v Smižanoch. V Novej Vsi jeden rušeň odrazil riaditeľa železničných vozňov Jána Trompillu. Ťažko raneného odviezli do levočskej nemocnice.

Pokutovaný trýzniteľ zvierat. Zo Sombathelyu oznamujú: V tieto dni s jedným koňom domov šiel tórnorský statkár a hostinský Koloman Matapán z Kőszegu. Ponevác ho koň nechcel poslúchať, Matapán koňovi ráždinu priviazal na chrbát a zapálil ju. Koň sa celkom popálil. Toto trýznenie zvierat oznámili slúžnovskému úradu a slúžny Matapána odsúdil na osem dní do väzenia a na 150 korún peňaznej pokuty. Prísny ale spravodlivý súd vzbudil všeobecné uspokojenie.

Barón murárom. U staviteľského podnikateľa Štefana Kladeka v Szabadke od stredy jeden skutočný pán osvietený mieša maltu. Ku Kladekovi vstúpil do práce jedon mladý murársky tovaryš, ktorý nosí meno jednej z najstarších uhorských magnátskych rodín. Nový murársky tovaryš, je barón Anton Podmaniczky, ktorý sa narodil v Báčalmáši r. 1877. Teraz pracuje u Kladeka a na murársku dráhu neprivedol ho nejaký magnátsky vrtoch, bo už viac rokov pracoval u iných murárskych majstrov v Báčke. Zo svojho prastarého rangu pri murárčine nemá osohu, bo dostáva len 32 korún na týždeň a toľko bársťotý murársky tovaryš zarobí.

Socialdemokrati proti vojne. Strana Uhorských socialdemokratov v Budapešti v jednom hostinci 6. októbra vydržovala ľudové shromaždenie, aby sa robotníci ohradili proti vojne. Prvým rečníkom bol Jakub Weltner, ktorý vysvetloval, že z vojny len veľký kapitál má osoh a robotníci majú z nej len škodu. Najsvätejšie záujmy robotníkov rozkazujú teda, aby sa proti vojne ohradzovali. Potom Ondrej Schwarz v tomto smysle predostrel rezolúciu, ktorú shromaždenie jednohlasne prijalo. Podobné shromaždenia vydržovali v Domove železných robotníkov, kde Zigmund Kunfi bol rečníkom a na Hungaria okružnej ceste, kde povedal reč Emanuel Buchinger. Všetky tri ľudové shromaždenia skončili sa s privolaním na slávu všeobecnému volebnému právu. Strana socialdemokratov aj vo viacerých vidieckych mestách vydržovala ľudové shromaždenia, na ktorých sa robotníci ohradzovali proti vojne a uzavreli to isté, čo na budapeštianskych shromaždeniach.

Veľmi múdre nariadenie. Rakúsky minister výučky nariadil, aby vo všetkých rakúskych dievčenských školách varenie odterajšia patrilo medzi riadne predmety výučby.

Storočné jubileum jedného kostola. V tekovskom Svätom Križi dňa 22. septembra za peknej slávnosti odbavovali storočné jubileum tamojšieho kostola. V krásne obnovenom a vymalovanom kostole slávnostnú

sv. omšu slúžil osvietený pán biskup baňskobystrický dr. Wólfang Radnai. Pod sv. omšou spievali baňskobystrickí klerici. Kostol je jedon z najkrásnejších kostolov celého okolia a nové rúcho jeho ohlasuje stáročnosť patróna: osvieteného pána biskupa baňskobystrického. Obnovenie kostola stálo 12.000 korún.

Nešťastie klerika. Z Munkáča oznamujú: Veľké nešťastie potkalo minulé dni Eugena Fencika, klerika ungvárskeho semenišťa. Z otcovského domu šiel na polovačku. Na jednom mieste preskočil musel mláku, zabudol ale, že kohútik na flinte je natiatnutý. Medzi skočením flinta udrela sa o zem a vybuchla. Broky pokaličili mu ruku natoľko, že ubohý mladík nemôže sa už stať kňazom.

Kam vede povera. V Alsórépáši (st. spišská) tieto dni zomrel starý pastier Jozef Pitoňák, ktorého tamojší ľud držal za čarodejníka. Zlé počasie minulých týždňov úplne zničilo úrodu tamojšieho chudobného ľudu a všeobecne sa povrávalo, že toto nebezpečie starý čarodej uvalil na gazdov. Išli ku farárovi a prosili ho, oby Pitoňáka dal vykopať z hrobu a mrtvolu aby dal spáliť. Duchovný usiloval sa poučiť dedinčanov, ale marme. V nasledujúci deň asi sto chlapov a žien išlo do cintorína spievali cirkevné piesne, medzi čím mrtvolu Pitoňáka vykopali z hrobu a spálili ju na hranici. Žandarmeria schytila vinníkov.

Ctená Pani!

Dajte pozor na tento
pravý znak pravého

Franckového

Továrná známka.

kávového prídavku a chráňte
te sa pred klamnými
napodobeninami!

Hospodár len vtedy môže mať veľkú radosť, keď zožatú hojnú úrodu vymlátif môže motorovou mlatiackou, pochádzajúcou z motorovej dielne Ludvika Kállayho. Presná adresa: *Ludvika Kállaiho* motorová dielňa, *Budapest, VI., Gyár-utca číslo 28.*

Hľadá sa poriadné, 14—16-ročné dievča z horných strán za služku ku lepšej kresťanskej rodine do jedného letovníka blízko Budapešte. Dostane poriadny mesačný plat a v páde rodina bude s ňou spokojná, navrátia sa i cestovné trovy. Kto by sa chcel hlásiť, nech pošle list na redakciu «Krestana».

HOSPODÁRSTVO.

Teplota a svetlo.

Tak ako je povetrie a voda podmienkou života zvierat a rastlín, takou podmienkou je pre ne aj teplota a s ňou spojené svetlo.

Keď je pole pokryté sňahom, keď konáre stromov prikrýva sňah, či vtedy rastliny prekvitajú, či možno pozorovať ich vývin? Všakveru nie. V tmavej pivnici zimujúce zemiaky keď klíčia, tieto klíčky sú zakrpatené nemajú farvu a kvet vydávať nie sú vstave, toto dokazuje teda, že zvery a rastliny teplotu a svetlo práve tak potrebujú, ako potrebujú povetrie a vodu. Najhodnejším prameňom teploty a svetla je slnce, ono vysielá svoje lúče, od svojho východu až po západ, na našu zem a tak aj našu krajinu, dávajúc nám svetlo a teplotu, tieto dve nevyhnutné podmienky života.

Sama naša zemeguľa tiež má svoju teplotu, čo dokazujú sopky, hlboko kopané, vlastne vrtané studne ktoré dávajú teplú vodu, potom na mnohých miestach z hlbokých útrob zeme vyvierajúce teplé pramene. Za toto svedčí aj tá okolnosť, že ku príkladu v baniach je o veľa teplejšie, ako na povrchu zeme.

V nás samých, ako aj v cicavcoch a vo vtákoch sa vyvinuje teplota, ktorá, pokiaľ sme zdraví, je rovnomerná, jestli sa zväčší, vtedy nás trápí choroba a jestli sa umenšuje, vtedy náš život mizne.

Velkosť teploty merajú takzvaným teplomerom, na ktorom je topenie sa ľadu poznačené nullou (0) a tá teplota, pri ktorej voda vre, poznačená je číslom 100. Na teplomere pod nullou nachodiacie sa stupne ukazujú zimu a nad nullou nachodiacie sa stupne ukazujú teplotu.

Tak zima ako aj teplota veľmi účinkujú na pôdu zeme, na rastliny, na ľudí a na zvieratá. Od zimy voda mrzne a tak zamrznú aj tie vlahy, ktoré sa na niektorých rastlinách nachodia, následkom čoho tieto zahynú a ostanú len tie, ktoré sú húževnatejšie, ale vo vývine a v raste aj tieto zaostanú. Zima kypri hrudy úrodnej zeme, ba ešte len aj površie brál robí kyprejším. Bunda zvierat na zimu zhustne, ľudia si obliekajú teplejší odev, aby sa proti zime bránili.

Teplota jednotlivé čiastočky úrodnej zeme zväčšuje, v nich a medzi nimi nachodiacu sa vlhkosť vyparí, čo na jar, keď slnce svieti na oráčinu, veľmi pekne môžeme vidieť. Pôda sa takto stane súcou na obrábanie. Pary ale vystupujú do hora, vetor ich vezme so sebou a kto vie na ktorých krajoch zase dážď bude z nich.

Slnce, od ktorého pochádza teplota, dáva nám aj svetlo a zvieratá zväčša, aby pri živote ostali, rastliny, aby mohly donášať ovocie, potrebujú svetlo čili slnečné lúče. Na slncom osvietenom úbočí úroda je krajšia, krma je záživnejšia, ovocie je chutnejšie a víno je lepšie, V tóni, keď je krme aj veľa, je horšia a bezcennejšia.

Ale prílišná teplota, horúčosť, škodí človeku, zvie-

ratom a pretože ona vlhkosť zeme prílišne vyparí, preto zem vyschne od nej, pastviská spáli, ba niekedy za sparného leta niektoré rastliny na koreni predčasne uschnú.

DOPISY.

East Douglas, Mass.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím ráčte popriať miesta týmto mojím pár riadkom v našom milom «Krestane».

Naším milým spolubratom tam za tým širokým morom pod tými čarokrásnymi Tatrami, chcem totiž na vedomie dať ako my tu žijeme na tej slobodnej pôde Columbovej.

V prvom rade čo sa týka nášho spolkového života, sme dosť silno zorganizovaní, tak že s dnešným dňom na území americkom je vyše 100 tisíc Slovače sjednotenej. Naši bratia prislúchajú do rôznych slovenských organizácií, ktoré sa zo dňa na deň utešene vzťahujú, jak počtom členov tak i dľa majetku. Medzi všetkými spolkami ale najmohútnejšia je «Prvá Katolícka Slovenská Jednota». Táto má vyše 33 tisíc členov a skoro jeden million dollárov majetku, krom toho má utešene pozemky v cene 35 tisíc dollárov. Na týchto pozemkoch postavenú má krásnu dvojposchodovú budovu, v ktorej je moderne zariadená tlačiareň, na ktorej sa tlačí časopis «Jednota», úradný to organ Prvej Katolíckej Slovenskej Jednoty.

V krátkom čase ale s kapitálom 65 tisíc dollárov ide postaviť Ústav pre chudobné slovenské siroty, poľahke aj pre jej starých práceneschopných údov. Prvej Katolíckej Slovenskej Jednote podobne napreduje i Organizácia Katolíckych Sokolov, ktorá bola len pred krátkym časom založená a už môže skoro štyri tisíc mladých bystrých a hrdých junákov postaviť do šikov.

Robotné pomery nateraz sú nám ešte dosť prajné, bo môžem povedať celkom dobré; len ten nepracuje, komu sa nechce.

Lenže potravné články v posledné časy tak vysoko poskočily v cene, že človek jestli má väčšiu rodinu, sotva na živobytie zarobí.

Čo sa týka prezidentských volieb, tie sú u nás v plnom prúde. Na úrad prezidentský zo starej republikánskej stránky kandidovaný je William Hovard Taft, terajší to president Spojených Štátov. Nová pokrokárska stránka ale nominovala Theodera Roosevelta, bývalého presidentu Spojených Štátov; z demokratickej stránky kandidovaný je Woodrow Willson, gverner Statu New Jersey.

Kto zvíťazí v budúcich voľbách, nad tým teraz láme si hlavu celá Amerika. Jestli z volieb republikáni vyjdú čo zvíťazí, tak blahobyť robotného ľudu na štyri roky je zabezpečený.

Keď ale zvíťazia demokrati, nastanú nám časy nie veľmi prajné, také totiž, aké boly pred rokom 1896. za teraz už nebohého presidentu Clevelanda, kedy vyše 300.000 robotného ľudu bez zamestnania, hladujúce, túlalo sa po uliciach mestských.

S touto mojou správou srdečný pozdrav zasiela všetkým milým čitateľom a čitateľkám «Kresťana», v prvom rade ale drahým jeho pokrevným, priateľom a známym, prebývajúcim medzi Vyšinami vrškami spišskej Magury a všetkých vospolok odporúča do lásky a ochrany Božej

* * *

Michal Mačuga.

Z Nových Zámkov.

Ctená Redakcia!

Ráďte prosím tento môj krátky dopis uverejniť v našom «Kresťane».

Náš hlavný slúžny veľmi sa hnevá, že «Kresťan» zbadal jeho slabé strany. Od jedu je zas horší jeho zdravotný stav, tak že už nie jako rozmočený papier, lež jako barinou napitá handra, vyzerá jeho žalúdok. Keby ľudáci neležali tak veľmi v jeho žalúdku, lepší apetit by mal, aj by nebol taký zelený, jako túz. Predpojatost nameraná proti Bohu milým ľudákom už mnohým liberálom podkopala zdravie, ba i stav. Zapamätajte si, Čenkey že Ludvík Tóth by ešte vždy bol hlavným slúžnym, keby mu ľudáci neboli žalúdok pokazili tak, že mu ešte aj zelené rapiny sadly na tvár. Ponevác nielen liberáli, lež aj ľudáci platia na vás, pane slúžny, doprajte tepla lásky aj ľudákom a nielen liberálom. Vstúpte do seba prv, nežli vás v hrob uloží neprajná predpojatost proti ľudovej strane nameraná. Ešte sa poshovárime s vami, len majte trpezlivosť.

* * *

Bartolomej Barók.

Z V, Topolčian.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctená Redakcia!

Ráďte prosím uverejniť teno dopis v našom milom «Kresťane».

Eugen Hollady, náš farár 29. septembra zomrel. V Kövešede, v Čachticiach kaplanoval, v Assakerti, v Urminciach kaplanoval a vo Veľkých Topolčanoch bol farárom. V Topolčanoch nebol ani sedem rokov. Vo februári mu minulo 52 rokov. Bol on nadaným chlapom, zriedkavou výrečnosťou od Boha obdarený. Ponevác v politike držal s liberálmi, ktorí nefúbia chodiť do kostola, u cirkvi nebol milým. Tým vzácnejší bol u generála veľkotopolčianskych liberálov, u Stummera. Posledné roky sa neozrel viac o politiku; následkom choroby málo pracoval, celkom utiahnute žil. Boh buď milosrdný jeho duši. Teraz ale si prajeme, aby sme už raz dostali zdravého a horlivého kňaza, ktorý vie a chce pracovať. Patron nech nehľadá na politiku, ale na potreby du

ševné veľkotopolčianskych katolíkov. Modlime sa na tento úmysel.

Cirkve verný obuvník.

* * *

Zo Solčian.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctihodný Pán Redaktor!

Keď vidím, že náš Babčik už viackrát osmelil sa do Kresťana písať, dovoľte, aby som vás aj ja navštívil dakolkými riadkami.

Náš pan dekan Georg Bezák, tento neohrozený ľudák, ktorý liberálov ani vystáť, ani vysedeť, ani vyležať nemôže, blahodarne tu účinkuje mnohé roky tak, že už celé pokolenie poriadne vychoval. Našu obec ľudovou učinil, v čom mu na pomoci boli: starý Babčan a Juro Minársky, ktorí sú v pravom smysle slova stĺpmi kresťanskej ľudovej strany. Ponevác vieme že čo je liberálne, je aj proticirkevné, preto ani za ten celý svet by sme sa nedopustili toho hnusného oplanstva, aby sme prapor tej drahej ľudovej strany opustili. Boh zachovaj nás od toho podlého nešťastia.

Naša ľudácka statočnosť vytrvanlivá je pevná, že skorej by sa deň na noc premenil, nežli by sa kto z nás na liberála zpotvoril.

Máme úfnosť, že aj iní občania, s ktorými potykáme, dajú sa na pokanie, obratia sa k Bohu a prevádzajú budú politiku ľudácku. Nech žijú ľudáci, nech zhytnie liberalizmus, nech žije ľudová strana! S Bohom

Ján L.

* * *

Z Myjavy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom «Kresťane».

Naše mestečko leží medzi Starou Turou a Senicou. Je tu okresný súd, hlavný slúžny, dakolko pravotárov, lekár a lekáreň. Náš farár a cirkevný radca Julius Janeš, ktorý z Levíc pochádza, účinkuje u nás už 26 rokov, predtým bol kaplanom vo Vrbovom a vo V. Levároch. Teraz silou-mocou berie sa do penzie. Naša fara patrí pod patronát Springera. Keby sa pán farár odtiaľto vzdialil, jeho miesto zaujme bývalý kapucínsky kvardian Molitor, ktorý je teraz v Óbarsi kaplánom a je bratrancom hl. účtovníka pánsva Springera.

Náš hlavný slúžny Filberger, ktorého dve deti za darmo sa učia a chovajú v Trnave z kňazkej základiny, sľubuje, že už nebude tak surovo písať v Obzore proti ľudákom a ľudovým kňazom. On dobre vie, že je chudobný k tomu, aby za svoje peniaze dal učiť svoje deti, liberáli mu ale nechcú byť na pomoci a tak z povdačnosti, že z kresťansko-ľudovej základiny má také dobrodenie, nebude už viac brýzgať poriadnym prívržencom kresťanskej ľudovej strany. Na Myjave je 10.000 luteránov a 1000 katolíkov. Židia utekajú.

S Bohom!

Ján F.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kresťana!»

Spisy redakciou odporúčané.

Brezňové kvety (Sňaženky) *Malému Ježiškovi* — po drukýkrát vydáva — S dovolením arcibiskupským: Rad otov karmelitov, V., Budapest, VI., Huba-utca 12.

2. **Svätý Otec Paduansky.** Modlitebná knižka k úcte tohoto veľkého sv. Divotvorca. Spísal P. Štefan Soós kňaz radu karmelitov. Preložil Richare Oswald, s dovolením cirkevnej vrchnosti. Šieste vydanie 30—40 tisíc. Vydal Budapešťanský kláštor karmelitov. Cena v plátenej vazbe 60 hal.

3. **Päťnásť Tajemstvi Svätého Ruženca**, v barvených obrázkoch cena 40 hal.

K dostaniu sú tiež *škapuliare* pre deti a dospelých so *slovenskými lístkami ku prijatiu členov*, ďalej sv. ruženca a medailony v najväčšom výbere. Adresa: Kálštor otov Karmelitov, Budapešť, VI. Huba-u 12.

Odkazy redakcie.

F. K. K. Len náhodou vystalo a je nahradené.
Priateľ Iudu L. Príde v najbližšom čísle.
Š. U. V. Bezmenné dopisy nemožno uverejniť.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 13. októbra.

Uradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor.	23·10—23·75
„ stolnobelohradská, nová	„	22·95—23·55
„ peštianska, nová	„	23·00—23·65
„ banátska, nová	„	23·45—24·25
Proso	„	—
Raž prvotriedna	„	21·25—21·45
„ druhotriedna	„	21·05—21·25
Jačmeň nový, prvotriedny	„	20·40—21·00
Oves prvotriedny	„	19·40—19·80
„ druhotriedny	„	19·00—19·20
Kukurica	„	18·30—18·60
Datelinové sáme, červená datelina	kor.	200·00—210·00
„ „ lucerna	„	110·00—136·00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17·60	17·30	17·00	16·70	16·20	15·80	15·20

č.	7	7½	8
K.	14·80	13·80	10·40

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	12·00—12·26
„ hrubé	„	12·00—12·20
Fazula veľká biela	„	22·00—23·00
Fazula strakavá	„	25·00—26·00
Šošovica čistá	„	40·00—63·00

Zemiaky (hornouhorské) biele	kor.	—
„ „ ružové	„	9·00—10·20
„ „ žlté	„	9·20—11·00
Hrach lúpaný	„	30·00—32·00
Hrach nelúpaný, čistý	„	30·00—32·00
Rasca (kmin)	„	81·00—81·00
Mak	„	135·00—136·00

Za 100 kilogrammov.

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový	kor.	41·00—41·00
„ „ White-Star (***)	„	36·00—36·00
Cukor v klobúkoch	„	94·00—94·50
„ kockový	„	98·50—99·00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	„	64·50—65·00
Konopné sáme	„	29·50—31·00

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	188·00—189·00
Slanina mestská 4-kusová	„	164·00—165·00
„ „ 3-kusová	„	167·00—168·00

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena:

na celý rok	4 koruny,
na pol roka	2 koruny,
na štvrt roka	1 koruna.
Do Pruska: na celý rok	6 korún.
Do Ameriky: Na celý rok	8 korún.

Administrácia Krestana.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 80, 86, 42 K. — **Hotové posteľe.** Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 86 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 12.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vôle. Trojdílovú srstennú matrac na jednu posteľ K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko a poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. Arthur Wollner Lobes 135., pri Pilsen (Cechy.) Podrobný cenník zdarma.

Krestania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.

Érvényes 1912. október hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.															
vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	honnan
				Délelőtt					Délelőtt					Délelőtt					
1110	5 40		sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	904	3 20		gy. v.	Belgrád, Konstantin.	325	2 15		sz. v.	Hatvan	325	2 15		sz. v.	Hatvan
310	5 50		"	Hatvan	512 (P ²)	3 25		sz. v.	Nagykátá	1501	2 30		gy. v.	Poprád-Felka, Kassa	1501	2 30		gy. v.	Poprád-Felka, Kassa
302	6 25		gy. v.	Ruttka, Berlin	1016	3 30		"	Paks	919	2 40		sz. v.	Kunszentmiklós-Tass	919	2 40		sz. v.	Kunszentmiklós-Tass
22	6 30		sz. v.	Bicske	18	4 25		"	Komárom	23a	3 00		"	Torbágy	23a	3 00		"	Torbágy
8	6 40		"	Wien, Graz, Sopron	322	4 25		"	Gödöllő	519	3 10		"	Nagykátá	519	3 10		"	Nagykátá
1502	6 45		gy. v.	Kassa, Csorba	606	5 00		gy. v.	Arad, Bukarest	327	4 20		"	Pécel	327	4 20		"	Pécel
1512	6 55		sz. v.	Kassa, Csorba	410	5 10		sz. v.	Miskolc	329	5 25		"	Gödöllő	329	5 25		"	Gödöllő
1002	7 00		gy. v.	(Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkovce)	6	5 15		gy. v.	Győr, Sopron, Szombathely, Gödöllő	507	6 15		"	Brassó, Debrecen	507	6 15		"	Brassó, Debrecen
602	7 05		"	Arad, Brassó	324	5 20		sz. v.	Gödöllő	15	6 20		"	Győr	15	6 20		"	Győr
906	7 10		"	Belgrád, Sofia, Sarajevo	514 ³	5 40		"	Nagykátá, Szolnok	150 ²	6 25		gy. v.	Poprád-Felka, Kassa	150 ²	6 25		gy. v.	Poprád-Felka, Kassa
402	7 20		"	(Stryj, Lemberg, Maramarossziget)	308	5 55		"	Ruttka, Berlin	3	6 35		"	Wien, Graz	3	6 35		"	Wien, Graz
1302	7 25		"	Fehring, Graz, Trieszt	920	6 05		"	Kunszentmiklós, Tass	1705	7 00		sz. v.	Stanislaw, M.-Sziget	1705	7 00		sz. v.	Stanislaw, M.-Sziget
312	7 30		sz. v.	Gödöllő	1004	6 15		gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma, Nápoly	907	7 20		"	Sofia, Belgrád, Bród	907	7 20		"	Sofia, Belgrád, Bród
908	7 45		"	Belgrád, Sofia, Vinkovce	510	6 15		sz. v.	Kolozsvár, Brassó	607	7 25		"	Bukarest, Arad	607	7 25		"	Bukarest, Arad
608	7 50		"	Arad, Brassó	328	6 40		"	Hatvan	421	7 35		v. v.	Szerenes	421	7 35		v. v.	Szerenes
406	8 10		"	Munkács, Lawocne	920a	6 45		"	Kunszentmiklós-Tass	305	7 45		sz. v.	Berlin, Ruttka	305	7 45		sz. v.	Berlin, Ruttka
508	8 20		"	Kolozsvár, Brassó	28	7 00		"	Bicske	25	7 50		"	Bicske	25	7 50		"	Bicske
1906	8 25		"	Tapolca, Eszék, Bród	516	7 15		"	Szolnok	1109	8 05		"	Tapolca, Balatonfüred	1109	8 05		"	Tapolca, Balatonfüred
306	8 35		"	Ruttka, Berlin	16	7 20		"	Győr, Triest	607 (P ³)	8 10		"	Nagykátá	607 (P ³)	8 10		"	Nagykátá
1706	8 55		"	M.-Sziget, Stanislaw	332	7 35		"	Hatvan	1009	8 15		"	Fiume, Bród	1009	8 15		"	Fiume, Bród
2	9 20		gy. v.	Wien Sopron	1006 ⁴	7 40		gy. v.	Zágráb, Fiume	405	8 20		"	Lavone, Maramarossziget	405	8 20		"	Lavone, Maramarossziget
2 a	9 30		sz. v.	Torbágy	1708	7 45		sz. v.	M.-Sziget, Stanislaw	9	8 45		"	Wien, Graz	9	8 45		"	Wien, Graz
1508 ¹	9 35		gy. v.	Kassa, Poprád-Felka	1514	8 00		"	Kassa, Csorba	1511	8 50		"	Csorba, Kassa	1511	8 50		"	Csorba, Kassa
918	10 00		sz. v.	Kunszentmiklós-Tass	910	8 00		"	Belgrád	27	9 00		"	Bicske	27	9 00		"	Bicske
520	10 05		"	Nagykátá	1908	8 25		"	Pécs, Bród	331	9 10		"	Pécel	331	9 10		"	Pécel
24	11 55		"	Bicske	334	8 40		"	Gödöllő	1907	9 15		"	Vinkovce, Pécs	1907	9 15		"	Vinkovce, Pécs
				Délután.	518 ⁵	9 00		"	Szolnok	603	9 20		gy. v.	Brassó, Arad	603	9 20		gy. v.	Brassó, Arad
612	12 30		"	Arad, Tóvis, M.-Sziget	1306	9 15		"	Győr, Graz	29 ⁴	9 25		sz. v.	Trieszt, Torbágy	29 ⁴	9 25		sz. v.	Trieszt, Torbágy
1008	12 30		"	Fiume, Róma, Eszék	610	9 30		"	Arad, Brassó	303	9 35		gy. v.	Berlin, Ruttka	303	9 35		gy. v.	Berlin, Ruttka
314	12 30		"	Hatvan	1506	10 00		gy. v.	Kassa, Csorba	1001	9 35		"	Róma, Fiume, Pécs	1001	9 35		"	Róma, Fiume, Pécs
10	12 50		"	Szombathely, Wien	336	10 05		sz. v.	Pécel	915	9 45		sz. v.	Kiskőrös	915	9 45		sz. v.	Kiskőrös
914	12 45		"	Ujvidék, Sarajevo	912	10 10		"	Bród, Belgrád, Sofia	403	9 55		gy. v.	Lemberg, M.-Sziget	403	9 55		gy. v.	Lemberg, M.-Sziget
1504	1 20		gy. v.	Kassa, Poprád-Felka	1010	10 25		"	Fiume, Tapolca	905	10 00		"	Sofia, Belgrád	905	10 00		"	Sofia, Belgrád
316	1 30		sz. v.	Gödöllő	408	10 25		"	Kassa, Csorba	1303	10 10		"	Graz, Triest	1303	10 10		"	Graz, Triest
1304	1 40		gy. v.	Fehring, Graz	12	10 55		"	Szombathely, Wien	333	10 25		sz. v.	Gödöllő	333	10 25		sz. v.	Gödöllő
604	2 00		"	Arad, Bukarest	338	11 10		v. v.	Ruttka, Poprád-Felka	515	10 40		"	Szegesvár, Kolozsvár	515	10 40		"	Szegesvár, Kolozsvár
4	2 05		"	Wien, Páris	614	11 25		sz. v.	Arad, Debrecen	1503	10 50		gy. v.	Csorba, Kassa	1503	10 50		gy. v.	Csorba, Kassa
404	2 10		"	S.-aljanj, Lemberg, Kassa	422	11 35		v. v.	Kassa										
916	2 15		sz. v.	Kiskőrös															
304	2 20		gy. v.	Ruttka, Berlin															
518	2 25		sz. v.	Hatvan															
320	2 30		"	Pécel															
26	2 30		"	Bicske															
512	2 40		"	Szolnok															
1302	2 45		gy. v.	Szabadka, Sarajevo															
1902	2 55		"	Tapolca, Eszék															

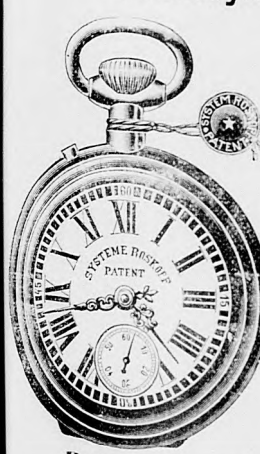
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Délután.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délelőtt.

¹) December 15-től bezárólag január 31-ig közlekedik. ²) Csak vasár- és ünnepnapokon közlekedik. ³) Nagykátáról Szolnokig csak szombaton közlekedik. ⁴) Csak március 1-től közlekedik. ⁵) Csak szombaton közlekedik.

¹) Fiumeről Adony-Pusztaszabolcsig csak márc. 1-től közl. ²) Dec. 15-től bezárólag jan. 31-ig közl. ³) Csak vasár- és ünnepn. közl. ⁴) Torbágytól Bpest-Kelenföldig csak vasár- és ünnepnap előtti közn. közl. ⁵) Csak héttől, ha hétfő ünnep a köv. közn.

K4.20 s niklovou retiazkou, obveskom a koženým vreckom

koštujú moje echt americké antimagnetické Roskopf systému, patent Anker remontoir hodinky č. 99 s plembou v dobrom niklovom zatvorku s ručičkami sekund, patent emalovaným číselníkom, presne repa-sované a regulované s trojročnou zárukou na písne K 4.20.

Č. 99^{1/2}. Tieže hodinky s niklovanou retiazkou, oveskom v koženom futrale, v čierno oxidovanom ocelovom zatvore K 4.50.

Ziadne riziko, výmena povolená alebo návrh p-náží. — Rozposielala s poštovou dobierkou prvá fabrika hodínok

Hanns Konrad
c.s. a král. dvorný zásielca
Brüx, číslo 3335. (Čechy.)

Hlavný cenník so 400 vyobrazeniami každému zdarma a franko.

Pri objednávkach na naše ohlasy, prosíme odvolávať sa vždy na náš časopis.

KOBERCE Proti lámke a pakostnici

s vytkanými na oboch stranach rovnakými obrazmi: pes, lev, tyger, jeleň, kôň, liška, krava atď.

60 cm. šír. 120 cm. d. hý za K 2—
75 " " 150 " " " " 2-90
85 " " 175 " " " " 3-90
100 " " 200 " " " " 4-90

do dá Vám:
JÁN OPOCENSKÝ
vo
Staré Pace
(Čechy).

Oznamy prijíma administrácia

„Krestan“
Szentkirályi-utca 28.

zvláštny a chýrnymi lekármi preskúmaný ideálneho slozenia liek je **Menfor**. Zvláštne účinkuje pri neduhoch lámky a pakostnice, pri lúpaní v údoch a v hlave istotne zastavuje bofasti. **Menfor** je suchá masť k natieraniu, ktorá už po jednotlivom natretí chytro zastaví bofasti. — Túbus **Menfora** na príbu K 1-50. Veľký túbus K 2-50.

Zasielanie poštou každodenne. — Pri voprednom doposlaní peňazí stojí viac len o 14 halierov.

Rozposielajúci **Laboratorium Sv. Petra** hlavný sklad: **BUDAPEST VI., Sziv-ute a 14/12. sz**

Továrne ceny:

- Šatky flanelové na hlavu ... K —50
- Pletené vesty s rukávami ... " 2-50
- Jemné pletené vesty s rukávami " 3-60
- Pletené vesty pre chlapcov ... " 2—
- Zimné triká s dvojitými prsami " 1-20
- Veľké flanelové košeľe s golierom " 1-50
- Veľké tmavé košeľe pre mužských " 1-40
- Veľké ženské košeľe flanelové ... " 1-20
- Biele košeľe s vyšivanim ... " 1-40
- Podvážniky pletené tucet ... " 3—
- Tažké punčochy pre ženské tucet " 4—
- Triká pre deti v každej veľkosti " —.90

Adolf Zucker, Pilsen S. 3. (Čechy).

Husle pre žiakov ku koncertom.

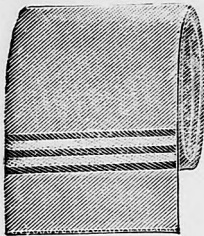

Najlepšie doreby výtečného vyhotovenia. No. 112 1/2 husle pre žiakov 4/4 veľkosti s plameňovano politirovaným dnom K 5.80. No. 113 1/2. Skojské husle 4/4 veľkosti s pekným plameňovano politirovaným dnom, lepšej kvality K 6.50. No. 115 1/2. Skojské husle 4/4 veľkosti s pekné vyloženým, plameňovano politirovaným dnom, veľmi obľúbená sorta K 7.60. — Skojské husle s náčiním z ebenového dreva, dobrého hasu a vyhotovenia K 8.40, 9.—, 10.—. No. 212 1/2. Husle ku orchestrom s náčiním, z ebenového dreva K 16.80. Sliachy po K —90, 1.10, 1.50, 2.—, 2.20 a vyše. — Harmoniky k fahaniu a ústne, okariny, klarinetty, hudobné nástroje, gramofony atď. v najbohatšom výbere. — Žiadne riziko! — Zmena povolená alebo návrat peňazi. S poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi zasiela cis. a kráľ. dvorný zásielca

HANNS KONRAD,

vývozný dom **Brüx**, číslo 334. (Čechy.)
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posla sa zdarma a franko.

Tiger-prikryvadlá ku spaniu.

Dobrej trvacej jakosti No 2051. Tiger flanelové prikryvadlo: hrubej kvality, mellirt so štráfkovými borňami, 175 cm. dlhé, 110 cm. široké K 2.20. No 2051 1/2 tože 190 cm. dlhé 124 cm. široké K 2.60. Číslo 2050. Veľmi lacné prikryvadlo k spaniu drapp sine s krajom rozličnej farby, dĺžka 175 cm. šírka 100 cm. K 1.70. Číslo 2050 1/2. Prikryvadlo lepšej kvality, dĺžka 190 cm. šírka 130 cm. K 2.40. Najväčší výber v mojom hlavom cenniku. Žiadne riziko. — Výmena povolená alebo návrat peňazi. Zasiela s poštovou dobierkou alebo pri predbežnom doposlaní peňazi cis. a kráľ. zásielca všestránne známy svetochýrny obvod

HANNS KONRAD

Brüx, číslo 3351. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 obrazami franko a zdarma.

Pri panujúcej veľkej drahoty potravných článkov je **bryndza**

následkom zvláštnej zázivnosti nevyhnutne potrebný najobľúbenejší článok v každej domácnosti.

Prvá dieľňa liptovskej karpátskej ovčej bryndza **Filip Pevný Liptovský Sv. Mikuláš**

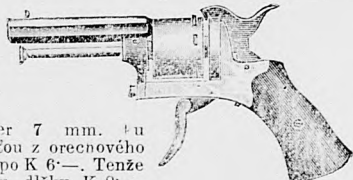
(Založená 1873.)

Odporúča I. bryndza (mladá) ..... K 5.70
Odporúča II. bryndza (stará) ..... K 5.20

V diežkach po 5 kilogramov zasela sa franko na každú poštovu stanicu. Podrobný cenník a reklám-tabu e na žiadosť zdarma a franko.

REVOLVER

náležite vystrielný a štátnym vysvedčením opatrený, najlepšej kvality. Tovar najkrajšieho vyhotovenia. Záruka za spoľahlivé funkcionovanie. — No. 100. Lefauchaux revolver, kaliber 7 mm. s šesť výstrelom, s rukoväťou z orechového dreva, dĺžka 18 cm. Kus po K 6.—. Tenže kaliber 9 mm., asi 24 cm. dĺžky K 8.—. No. 101. Kaliber 7 mm. najľahšie niklovaný K 7.—. Kaliber 9 mm. najľahšie niklovaný K 9.—.

Najväčší výber revolverov, vačkových pištoľiek, terzerolov, pištoľ pre honcov a hajníkov vinie, flobie tiek, teschingov, kverov ku polovačke a všetkého náčinia polovačiek, vídať v mojom hlavnom cenniku so 4000 vyobrazeniami, ktorý na žiadosť každému zdarma a franko posla cis. a kráľ. dvorný zásielca

HANNS KONRAD
Brüx, číslo 3360. (Čechy.)

Lacné české perie!

5 kilo nové tmavé driappat 2.80 K, lepsié 12 korún. Bielo mäkké, jak papier 18 K, 24 K. Bielo ako ssa mäkké jak papier, dražšie 30 K. — **Hotové postele.** Z červeného tkaniva 1 dobre naplnená perna, alebo 1 zpodns perina 1 cm. dlhá 116 cm. široká 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm. široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 10 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 9.—, 10.—. Krom toho pripravujeme vo veľkosti dia vôle trojdilovú srstennú matrac na jednu posteľ K 27.— lepšej jakosti K 38.— Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a návratu povoluje sa pri nahradení tohto. **Benedikt Sachsels, Lobe** 1.00 v Praze, Čechy.

5 halierov

stojí dopisnička, ktorou každý obstarat si môže najnovší cenník so 4000 vyobrazeniami. Cenník tento obsahuje najbohatší výber v domácnosti potrebných článkov, príležitostných a vianočných darov a na žiadosť každému posla ho zdarma

cis. a kráľ. dvorný zásielca **Hanns Konrad,** vývozný dom

Brüx, 3372. (Čechy.)

Echt nikl. hodinky K 4.20
K 5 a vyše.
Niklový budiček ... K 2.90
Harmoniky ... 5.—
Husle ... 5.80
R. revolver ... 6.—

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na osiel!

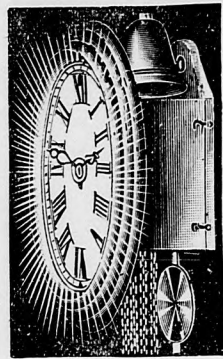
1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal. — prima polbiele 2 koruny 80 halierov; bielo 4 K, bielo páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh bielo, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; bielo fajnové 10 K; najľahšie papierie z pres 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové postele

z hustej tkny červeného, modrého, bieloého alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrazkovaného grádu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez z postovú dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obširny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Budiček s hlasom vež. zvona.

No. 4434. I-a kvality, so strojom 30 hodinovej chodby, bijúcim celé a po hodiny, s veľmi hlasným zvonom, v hladko polirovanom ráme 30 cm. veľkosti, s číselníkom pod sklom, s tromi zlatobronzovanými pondusami, s triročnou zárukou na písme len

4 kor. 80 hal.

No. 4434 1/2. S ožiareným číselníkom v noci K 8.40.

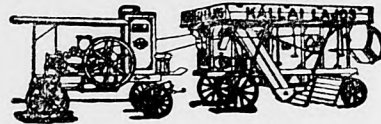
Najlacnejšie okrúhle hodiny do kuchyne, bez budička, s 30 hodinovým strunovým strojom, priemeru 16 cm. K 3.20.

Riziko vytvorené! — Zmena povolená alebo návrat peňazi.

S poštovou dobierkou zasiela prvá dieľňa hodin

HANNS KONRAD,

c. a k. dvorný zásielca **Brüx**, číslo 3340. (Čechy.)
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému zasla sa zdarma a franko.

Známo je vôbec, že len

LUDVIKA KÁLLAI-ho motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28,

prí úplnej záruke lifruje najchýrnejšie motor-matiace stroje. Po celej krajine pochvalne známych najlepších a najjednoduchších pôvodných Ludvika Kállai motorov prosine žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zamenit s druhými firmami pod menom Kállai.

I-a pendlové hodiny

v najbohatšom výbere, elegantne vyhotovené, s 3 ročnou zárukou na písme. No. 4181. Miniatur pendle s 30 hodinovým perovým strojom, v poltirovanej škrýnke z orechového dreva 71 cm. dĺžky s massívnym číselníkom K 8.50. — No. 4482. Tiež s bijúcim strojom celé a pol hodiny K 10.80. — No. 4496. Pendlové hodiny s massívnym perostrojom osem dní idúcim, I-a kvality vo fajnovej 99 cm. dlhej škrýnke z orechového dreva s bielym číselníkom K 19.80. — No. 4497. Tiež s bijúcim strojom celé a pol hodiny K 23.80. Fajnovšie pendlovky K 26.—, 33.50, 38.—, 44.—. Všetky hodiny k dostaniu sú aj s gong bijúcim strojom (ako vežové hodiny), pričom cena hodín dia kvality čiastne o K 1.50, 3.—. — Žiadne riziko!

Výmena povolená. — S poštovou dobierkou zasiela prvá dieľňa hodin

HANNS KONRAD

c. a k. dvorný zásielca **Brüx**, č. 3340. (Čechy.)

Hlavný cenník na žiadosť pošle sa franko.